

Oikeustapauskokoelma

Asia C-505/14

**Klausner Holz Niedersachsen GmbH
vastaan
Land Nordrhein-Westfalen**

(Landgericht Münsterin esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Ennakkoratkaisupyyntö — SEUT 107 ja SEUT 108 artikla — Valtiontuet — SEUT 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti myönnetty tuki — Jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisu, jossa vahvistetaan sopimuksen, jolla kyseistä tukea myönnettiin, pätevyys — Oikeusvoima — Unionin oikeuden mukainen tulkinta — Tehokkuusperiaate

Tiivistelmä – Unionin tuomioistuimen tuomio (toinen jaosto) 11.11.2015

1. *Valtiontuki — Komission ja kansallisten tuomioistuinten toimivalta — Kansallisten tuomioistuinten tehtävä — Yksityisten oikeuksien suojaaminen silloin, kun tukisuunnitelma on pantu täytäntöön ennen komission päätöstä — Kansallisten tuomioistuinten velvollisuus määrittää kansallisen oikeuden mukaisesti kaikki seuraukset mahdollisesta unionin oikeuden rikkomisesta — Mahdollisuus keskeyttää kyseessä olevan toimenpiteen täytäntöönpano, määrätä jo maksetut määrät takaisin perittäviksi ja määrätä väliaikaisia toimenpiteitä — Väliaikaisten toimenpiteiden myöntäminen*

(SEU 4 artiklan 3 kohta; SEUT 108 artiklan 2 ja 3 kohta)

2. *Valtiontuki — SEUT 108 artiklan 3 kohdan menettelysääntöjen vastaisesti myönnetty tuki — Kansallisen oikeuden sääntö, jossa säädetään oikeusvoiman periaatteesta ja joka on esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin voisi määrittää SEUT 108 artiklan 3 kohdan rikkomisen kaikki seuraukset — Kansallisen tuomioistuimen velvollisuudet ja valtuudet — Kansallisen lainsäädännön tulkitseminen unionin oikeuden mukaisesti — Soveltamisala*

(SEU 4 artiklan 3 kohta; SEUT 108 artiklan 2 ja 3 kohta)

3. *Jäsenvaltiot — Velvoitteet — Oikeusvoima — Vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteet — Kansallinen tuomioistuin ei voi määrittää unionin oikeuden rikkomisen seurauksia oikeusriidassa, jolla on eri kohde, annetun lainvoimaisen tuomioistuinratkaisun johdosta — Yhteensopimattomuus tehokkuusperiaatteen kanssa*

(SEU 4 artiklan 3 kohta; SEUT 108 artiklan 2 ja 3 kohta)

1. Ks. tuomion teksti.

(ks. 18–26 kohta)

2. Unionin oikeuden mukaisen tulkinnan periaate edellyttää, että kansalliset tuomioistuimet tekevät toimivaltansa rajoissa kaiken mahdollisen ottamalla huomioon kansallisen oikeuden kokonaisuudessaan ja soveltamalla siinä hyväksytyjä tulkintatapoja taatakseen unionin oikeuden täyden tehokkuuden ja päätyäkseen ratkaisuun, joka on unionin oikeudessa tavoitellun päämäärän mukainen.

Mikäli kansallinen tuomioistuin toteaa, että julkisen yksikön ja yksityisen yrityksen välillä tehdyt sopimukset ovat SEUT 107 artiklassa tarkoitettua valtiontukea, joka on pantu täytäntöön SEUT 108 artiklan 3 kohdan kolmannen virkkeen vastaisesti, mutta katsoo olevansa estynyt täyttämään velvollisuutensa määrittää kaikki seuraukset tästä rikkomisesta sen oikeusvoiman vaikutuksesta, joka liittyy kansalliseen tuomioistuinratkaisuun, jossa kyseisten sopimusten todettiin olevan päteviä mutta jossa ei kuitenkaan tutkittu sitä, olivatko nämä sopimukset mahdollisesti valtiontukea, kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on tarkastella mahdollisuutta määrätä sellaisesta toimenpiteestä, jolla väliaikaisesti lykätään kyseessä olevien sopimusten täytäntöönpanoa, kunnes komissio antaa päätöksen, jolla menettely päätetään, mikä saattaisi mahdollistaa sen, että kyseinen tuomioistuin voisi noudattaa SEUT 108 artiklan 3 kohdan kolmanteen virkkeeseen perustuvia velvollisuuksiaan kuitenkin näiden sopimusten pätevydestä lausumatta.

Tuomiolla on lisäksi oikeusvoima ainoastaan siltä osin kuin kanteessa tai vastakanteessa esitettyyn vaatimukseen on annettu ratkaisu. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on täten tarkistettava, onko tällaisen sen kansallisessa oikeudessa nimenomaisesti mainitun rajoituksen johdosta kiellettyä tulkita tätä oikeutta siten, että vedottaessa SEUT 108 artiklan 3 kohdan kolmannen virkkeen rikkomiseen oikeusvoima ulottuu ainoastaan oikeudellisiin vaatimuksiin, jotka tuomioistuin on ratkaissut, eikä se täten ole esteenä sille, että tuomioistuin lausuu myöhemmän oikeusriidan yhteydessä oikeudellisista seikoista, joista kyseisessä lainvoimaisessa ratkaisussa ei ole lausuttu. Kyseessä olevien sopimusten täytäntöönpanon väliaikaisesta lykkäämisestä tai kansallisen oikeuden tulkittamisesta unionin oikeuden täytäntöönpanoa edistävällä tavalla ei nimittäin seuraa, että lainvoimaiseksi tulleen ratkaisun oikeusvoima joutuisi kyseenalaiseksi.

(ks. 27 ja 34–37 kohta)

3. Koska unioni ei ole antanut asiasta säännöksiä, jäsenvaltioiden asiana on antaa sisäisessä oikeusjärjestyksessään oikeusvoiman periaatteen toteuttamisen yksityiskohtaiset säännöt jäsenvaltioiden menettelyllisen itsemääräämisoikeuden periaatteen nojalla. Nämä säännöt eivät kuitenkaan saa olla epäedullisempia kuin ne säännöt, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäisiä tilanteita (vastaavuusperiaate), eikä niillä saada tehdä unionin oikeusjärjestyksessä tunnustettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (tehokkuusperiaate).

Etenkin tehokkuusperiaatteesta on todettava, että kun kansallisen oikeuden tulkinnasta voi seurata se, että kansallisen tuomioistuimen ratkaisulle annetaan vaikutuksia, jotka estävät unionin oikeuden soveltamisen, sillä kansallisten tuomioistuinten olisi sen johdosta mahdotonta noudattaa velvollisuuttaan varmistaa SEUT 108 artiklan 3 kohdan kolmannen virkkeen noudattaminen, mistä seuraisi, että valtion viranomaiset sekä valtiontuen saajat voisivat kiertää kyseisessä määräyksessä määrättyä kieltoa hankkimalla unionin oikeuden valtioneuvoston sääntöihin vetoamatta vahvistustuomion, jonka vaikutuksesta ne voisivat lopulta jatkaa kyseessä olevan tuen täytäntöönpanoa useiden vuosien ajan, kansallista oikeussääntöä, joka estää kansallista tuomioistuinta määrittämästä SEUT 108 artiklan 3 kohdan kolmannen virkkeen rikkomisen kaikkia seurauksia oikeusvoimaisen kansallisen tuomioistuinratkaisun johdosta, joka on annettu oikeusriidassa, jonka kohde ei ollut sama ja joka ei koskenut sitä, ovatko kyseessä olevat sopimukset valtiontukea, on pidettävä tehokkuusperiaatteen vastaisena. Näin merkittävää estettä unionin oikeuden ja etenkin valtiontukien valvontaa koskevien sääntöjen tehokkaalle soveltamiselle ei voida perustellusti pitää oikeutettuna oikeusvarmuuden periaatteen johdosta.

Unionin oikeus on täten tällaisissa olosuhteissa esteenä sille, ettei kansallinen tuomioistuin, joka on todennut sen käsiteltävänä olevan oikeusriidan kohteena olevien viranomaisen ja yksityisen yrityksen välisten sopimusten olevan SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, joka on toteutettu SEUT 108 artiklan 3 kohdan kolmannen virkkeen vastaisesti, voi kansallisen oikeuden säännön, jossa säädetään oikeusvoiman periaatteesta, soveltamisen johdosta määrittää tämän rikkomisen kaikkia seurauksia, koska lainvoimaisella kansallisella tuomioistuinratkaisulla näiden sopimusten on todettu olevan edelleen voimassa mutta siinä ei ole tutkittu sitä, ovatko sopimukset valtiontukea.

(ks. 40, 42, 43, 45 ja 46 kohta sekä tuomiolauselman)